

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évenyegyre 3 ft o. é.

Helyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordatca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOSZVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

8 óra	8 ft o. é.
félre	6 „ „
évenyegyre	3 „ „
egy óra	1 „ „

Az előfizetés minden hó 15-től megújítható. Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papírkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Nagy-Enyed, april hó 1872.

Ns Alsó-Fehérmegye f. hó 22-én szép számmal összegyűlt tagok részvétele mellett — kik közt Fogarasi Mihály r. cath. püspök ő exciáját is szerencsénk volt tisztelhetni — tartotta meg a belügyminister felhívására közgyűlést.

Főispán ő méltósága, miután a gyűlést üdvözölte volna, felállott, s teljes örömmel fogadott kifejezést adott felségese urunk s asszonyunk leányának Gizellának eljegyeztelése feletti érzelmeinek, midőn indítványozta, hogy a megye is ő felségeiknek a miniszerelnök által szerencsekívánatát fejezze ki. Ezen éljenzéssel kísért s elfogadott indítvány után a gyűlési napirendre a belügyminister urnak a követválasztási munkálatok megkezdésére felhívó leirata került, minnek következtében a megyei központi választmány azonnal 98 tagból meg is alakított, mely választmány jelenlevő tagjai az esküt e is tevék.

Ugyancsak belügyministeri meghagyás folytán az évi költségvetés, melyet a régi bizottsmány terjesztett fel, azon változtatással határozottat feltérjesztendőnek, hogy a még engedélyezett 2 aljegyző fizetése is a megszabott — nem éppen nagy összeg — keretbe foglaltassék be.

Imreh Ferencz m. alispán ur jelentéséből kiemeljük a következőket: Az igazságügyminisiterium azon rendeletére, hogy a kihágások a járásbírók ügyei közé soroztatván, azoknak engedendők át, alispáni jogánál fogva feliratot intézett ezen eszelekvények feletti bíraskodásnak a szolgabírák hatáskörébe leendő visszaadása végett; mit a bizottság helyeselve, hasonló szellemben felirai határozott.

Az ujonczozási munkálatokra térve át, megjegyezhetjük, hogy megyénk a sorhadhoz 588, a póttartalékhoz 165, a honvédséghez 343 — összesen 1096 embert juttatott az idén. Kiemelendőnek tartjuk továbbá azon kellemetlennek nevezhető processust is, mely a megyeház tulajdonát képező börtönépület miatt a helybeli törvényszéki elnök kissé különös fellépése folytán támadt.

Ugyanis az árvaszék s több hivatal jelenleg kellőleg helyszűke miatt, nem lévén elhelyezve, a bizottság határozata folytán felkérte a t. elnök ur megtenni a lépéseket a törvényszék részére át nem is adott épület kiürítésére, mi azonban az 1871. 31. tcz. 32. §. alapján, tekintet nélkül a 33. §-ra, oly kifejezésekkel utasított vissza, minőket várni valóban nem volt ok. Jelenleg az ügy a belügyminisiteriumnál van, hová a bizottság is feliratot küldeni határozott, valamint a megyei butorok

TÁRCA.

A népszámlálás közmívelődési jelentőségéről.

(Felolvastott az erdélyi muzeumgyűlés 1872. april 20-án tartott tudományos közgyűlésében)

szerző dr. Dobránszky Péter, kir. jogtanár által.)

III.

Böckh az „Atheniek államháztartása“ című klasszikus munkájában kétségtelenül teszi továbbá azt is, hogy a görögök is míveltek a terület és népesség „statistikáját“. A jövedelmek nevei, melyeket a Hellenek ismertek, csaknem ugyanazok voltak, melyek mai költségvetéseinkben előfordulnak. Alkalmazásban volt náluk a földadó és a m. zsi termények üzde. Azt pedig tudjuk, hogy földadót kataszter nélkül követni nem lehet.

Görögország népességi viszonyaira nézve teljes megállapodás nincs. Böckh Átina népességét 500,000 lélekre teszi, a kik 10,000 házból oly sűrűen laktak együtt, hogy négyzetméterföldenként 6 — 7000 lélek számítható; oly nép-sűrűség, mely Szászország mai népességi viszonyával áll párhuzamban.

A klasszikai ókor egyetlen egy népe sem hagyott annyi bizonyítványt hatra népességi számviszonyairól, nagysága és hatalmáról, mint a római. Egyetlen egy állam sem fordított már kezdettől fogva annyi figyelmet a

íránt is, melyek átadása, szükséges mennyiségben, a minisiterium részéről meghagyatott. Így egyik kellemetlenség a másikat érvén, elismeréssel lehetünk Grün Izrael ur iránt, hogy a rossz benyomások a kórház számára tett 500 ft ajánlatával némileg eloszlatni igyekezett, mit a bizottság éljennel s jegyzőkönyvileg is kifejezendő köszönettel fogadott.

A megyei iskolatanács megüresült helyeire Fekete János, balásfalvi canonok, Moldován Miklós, Hegedűs János és Kiss Bálint választottak meg.

Végül br. Kemény István tett tetszéssel fogadott előleges követi jelentést szokott elevenség és hatással.

A díszes főispáni ebéd a legjobb kedélyességben folyt le. Ő Felségekre lett pohárköszöntés után főispán ő méltóságára, püspök ő excelentiájára, Deák Ferenczre, kir. biztos ő excelentiájára, a gyűlésen is jelen volt gr. Kun Kocsárd ő méltóságára, stb. számos köszöntés történt.

Délután már a központi választmány tartotta gyűlést főispán ő mltga elnöklele alatt.

Miután Imreh Ferencz m. alispán helyettes elnöknek és Török Bertalan jegyzőnek megválasztott határozatba ment, hogy a minisiter s a részletes megyei utasítás alapján történendő követválasztók összeírására a gyűlésen megválasztott 15 elnök és 30 bizottsági tag az összeírást május 13-án elkezdve 26-ig végezte be, az eredményt pedig 29-ig minden elnök küldje be.

A gyűlés végével főispán őmlgánál tisztelegtek az összegyűlt tisztviselők becses névnapja alkalmából; ezt tevék másnap a testületek, a katonai tisztikar s számos magánosok stb.

Lapvélemények a pesti munkáspár fölött.

A „P. Napló“ a munkásperről szólva, kinos beuomásúnak mondja azt, mert a törvény hiányosságáról tesz tanúságot, s bő magyarázatra engedve tért a rendőrségnek, létrejöhethetnek oly esetek, hogy kicsi dolgokból nagy hü-hót csapnak. Nehány hőbortos és sok primitív miveltésű fiatal munkást láttunk, ugymond, a törvényszék előtt, kiknek fogalmuk sincs arról, a mivel vádoltnak. Mentek a kolompok után. Beszéltek a social-demokratiáról, mert Genfből ezt így írták nekik, és fekete kokárdával tüntettek a párisi commune mellett, mert azt a munkások ügyének tartották. A social-demokratiáról azonban épen oly keveset tudtak, mint a párisi communeról. A „P. N.“ nem taglalja, vajjon a permegindítás indokolt volt-e, de a rendőrség közbelépését már csak azért indokoltnak találja, mert senki sem tudta, hogy mi van a dologban, de rosztala azt, hogy a törvény hiányossága miatt a gyűlésezési jog egészen csak a rendőrség interpretációjára van hagyva. E bajon a rendőrség bíraskodás segíthetne, mi az önkénynek ép ugy elene állna, mint a hasztalan huzavonának. Pártszempontból ítélni meg azonban a dolgot, miként az ellenzéki lapok teszik, nem látja az igazságszolgáltatásra nézve hasznos szolgálatnak.

Az „Ellenőr“ az egy nyulat üző hét sváb historiáját látja a pesti rendőrség és közbiztonság eljárási módján, midőn oly eszmét vesznek üldözöbe, mely a társadalom még csiráját sem találta meg, s azon tanulságot vonja le, hogy ilyesmi elkerülésére s általán a civilizatio haladására a teljes nyilvánosság a legbiztosabb út.

A „Reform“ is meg van elégedve az ítélettel, mert az elfogott munkások csakugyan tényálladék hiányában

népesség tömegének és minőségének ismeretéről mint Róma. Hogy minő sulyt fektetett Róma a népesség számával arányban álló munka- és véderőre, annak drasztikus példáit és tanúságait birjuk a sabin nők elrablásában és azon nagyhorderejű intézkedésben, melynél fogva Róma egy időben valóságos emberfogó asyllum volt. A gyakorlati természetű római népnél természetesen a „statistika“, is a haszon és érdek szolgálatában állott.

Servius Tullius király egy törvényt bocsátott ki aziránt, hogy minden születés és haláleset pontosan konstaltassék. A születések jelzése aként történt, hogy minden születésnél egy pénzdarab téltt Juno Lucina istennőnek a templomába, mint a kikez az anyák a születés fájdalmait között folyamodni szoktak. Ha pedig meghalt valaki, akkor Libitina istennő, Orcus feleségének a templomába tettek egy pénzdarabot, ezen istenőhöz eszedek könnyű, fájdalmakból ment elszenderülésért.

Ha pedig egy ifjú a férfikorba lépett, Juventas istennőnek a templomába kellett egy pénzdarabot vionni. Ezen szelleműs és gyakorlati módon nemcsak a népmozgalmi viszonyok lettek kideríthetők a pénzdarabok évenkénti összeszámlálása által, hanem alig észrevehető megterhelhetettség mellett pénz is gyűlt a templomok szükségére, Servius Tullius uralkodása óta szabályszerű időközökben népszámlálások történtek, és ama 36 népszámlálás, mely a történelemben fennmaradt nemcsak az ókori történelem leghatalmasabb népének fejlődéséről és magasan szárnyaló miveltési állapotáról tesz tanúságot, hanem elképzelhetővé teszi ama gyakorlottságot is, melyet a római nép e téren elsajátított. Servius Tullius idejében

voltak felmentendők, hisz még a 20 éves Politzer is csak oly helyenkénteséért ítétett el 6 óra, mely csak a tárgyalás folyamában mérült fel. Végül azt mondja: büntető codex, mely a vizsgálatot szabályozza, meghuzza a határvonalat rendőrség és bíróság között, s hozzá szilárd rendőri szervezet a közönség gyors, pontos és becsületes kiszolgáltatására: ez kell arra, hogy a lehetetlenségek közé tartozzék, hogy ilyesmi egy évi vizsgálat után fölségárlási per tárgyat képezze.

A „Hon“ helyesnek jelenítve ki a bíróság felmentő ítéletét, ebbeli intézetét támogatja azzal, hogy más büneért senki sem lehet bántani. Hogy az elfogott munkásokhoz idegenek izgató leveleket küldtek, erről ok nem tehetnek, a mit önmaguk írtak, azért a sajtóbírósg előtt felelősek; egyáltalán olyannak jelenti ki a vádlevelet, mely Magyarországot a külföld előtt pellengérré teszi, midőn hírlap s levélbeli mástól vett izgatásból hűtlenségi perczimet kovácsol, mintha az amerikai kormányt perbe fognák, ha például Besze János azt tanácsolná neki, hogy monarchiát létesítsen, de pellengérező volt e vádlóval már azért is, mert mintegy támogatni iparkodott a rendőrségnek a személybiztonságot sértő eljárását, mit alkotmányos államban méltán megkívánhat a honpolgár, azért viselvé az állambudget terheit, nálunk pedig ép a közbiztonság öre, a rendőrség sérti azt meg.

Legujabb táviratok.

Appenweiler, május 2. Tegnap verekezés fejlődött ki Strassburgban az ottani lakosság és a tanulók közt, minek a dzsidások közbelépése vetett véget, mi közben több sérülés fordult elő.

London, május 2. Granville tegnap megkapta az amerikai választ. A „Times“ szerint bizonyosnak lehet tekinteni, hogy a közvetett károk iránti igények felett elvileg kiegyezés létesülend.

Washington, május 1. April hóban az államadóság 12 1/2 millió dollárral apadt. Az államkincstár készlete volt apr. végével: aranyban 109 millió, papir-pénzben 14 1/2 millió dollár.

Konstantinápoly, május 2. Vitalis és Lobey ajánlatot tettek a nagyvezérnek, hogy átvállalják a romániai vasutak kiépítését, mihelyt a végleges szerződés Hirsch báróval alá lesz írva. Ezen ajánlat kedvezőleg fogadtatott. A szerződés Hirsch-sel haladéktalanul alá fog iratni. Az olasz király küldötte, gr. Pralermo a Medzsidié-rend nagyjelvényét kapta.

Páris, máj. 2. A mai hivatalos lap közli Bourgoingnak a pápai székhez, és Harcourtnek londoni nagy-követekké kinevezését. Gróf Arnim német követ tegnap hosszasanban érkezett Thiers-el. A követ biztosítá az elnököt, hogy Németország a legjobb szándékokat táplálja Franciaország iránt.

Róma, máj. 2. A spanyol kormány alkudozásokat kezdett a Vatikánnal a végett, hogy Madridba pápai nuntius neveztessek ki. A Vatikán elvileg beleegyezik, azonban még várakozni akar a dologgal.

Smyrna, máj. 4. Az itteni görögök tegnap óta kihágásokat követnek el a zsidók ellen, állítólag egy rabolt gyerek miatt. Katonaságnak kelle kivonulnia, melynek folytán több személy esett áldozatul.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 4. 1872.

— Király ő felsége alföldi útja befejezte után két napot a fővárosban fog tölteni.

— Temesvárt már nagyban készülnek a király fogadtatására Brankovich ur, udvari számtiszt, hajtja

a római birodalom összes európai népessége 420,000, Claudius császár uralkodásakor tehát 600 évvel később 34,720,000 lélekre ment. Wietersheim volt szász minisiter a római birodalom össznépségének számát a császárok idejében — mind a három világrészbeli népességet ideértve — 88,066,000-re teszi. Az érdekltség ezen „statistikai“ miveletek iránt oly magas fokra hágott, hogy azt korunkban is nehezen találjuk fel. Augustus császár egy általa elrendelt népszámlálásnak összes eredményeit saját kezével jegyezte fel. Ezen népszámlálástól a biblia is tesz említést, melyből kitünik Lukács evangélista szavai szerint, hogy e népszámlálás az u. n. jogi népességet vette fel, vagyis mindenkit jogi illetékességének a helyén vettek számba. Világosan bizonyítja ezt azon ismert tény, hogy József feleségével Máriával épen ezen népszámlálás alkalmából kiadott rendelet következtében Nazarethből származásuk helyére Bethlehembe ment az összeírás végett, és ekkor, december havában a hazatérő nép által túltömött helyen szülte Mária az üdvözítőt.

Sajátságos, de az ekkori miveltési állapotokból kimagarázható tény, hogy az emberi élettartam sokszor mesés mérvreke terjesztetett ki. Tudjuk, hogy Mózes, egyike a legreggibb „statistikusoknak“, a patriarchák nemzetiégi lajstromában Ádámnak 930 évet ad, Sethnek 912-öt, Enosnak 905-öt, Kenánnak 910, Mahaelnek 895, Jarednek 962, Methusalemnek 969, Noáhnak 950 évet ad. Holott az emberi élettartam bezonyíthatólag nem változott, meddig csak az emberi emlékezet vissza tud hatolni az idők muljába. Azon állításnak

vége a szükséges előintézkedéseket. Ugyanott Milán, szerb fejedelem is meg fog jelenni, ha ugyan betegsége jobbra fordul. Szegeden is nagy a sürgés-forgás. Ünnepelesen akarják fogadni a királyt.

— Andrassy gróf rövid pihenés után elhagyja Terebést s mint a „P. Napló“ értesül, kisérni fogja fölséges urunkat.

— B. Eötvös József emlékszoira javára Keszthelyen rendezett műkedvelői hangverseny 171 főt jövedelmezett. Gr. Batthyány Lajos emlékére pedig eddigelő összesen 24,488 ft 55 kr gyűlt össze.

— Az országos zenede részerte a közoktatási minisiter a 2000 ft rendes évi segélyen kívül 5000 frtot utalványozott rendkívüli segélyül.

— A szerb nemz. egyh. congressus ő felsége folyó évi március hó 29-én kelt legf. elhatározással elrendelni méltóztatott, hogy az 1859. évi april hó 24-én kelt legf. elhatározással Karloviczra egybehívott, — jelenleg elnapolt szerb nemz. egyh. congressus a karloviczi érsekség és szerb patriarchatus administratora utjaó fetszallatassék és az 1871. évi május hó 29-én kelt legf. elhatározással jóváhagyott választási rend szerint, új szerb nemzeti egyházi congressus folyó évi augusztus hó 18-ik (6-ik ón.) napján Karloviczra ugyan- csak nevezett administrator után egybehívassék, mely mindenekelőtt a később ő felsége által kinevezendő kir. biztos jelenlétében az eddigi mód szerint a karloviczi érsek-metropolita és szerb patriarcha választását eszközözendő, és a választás eredményét a kir. biztos utján legf. helyre terjesztendő, azután pedig esetleg egyéb teendőket, nevezetesen a függőben maradt congressusi munkálatokat elintézendő.

— A magyar keleti vasut igazgatósága azon hivatalnokai számára, kik a magyar nyelvet nem birják, magyar tanfolyamot nyit.

— Az udvarhelyszéki Deák-párt szervezkedés és a további szükséges teendők elintézése végett, f. é. május 8-án d. e. 10. órakor Székely-Udvarhelyt a „Tigris“-vendéglő helyiségében pártértekezletet fog tartani, melyre minden ösztöte és ügybuzgó párttag tisztelettel meghívatik. Az udvarhelyszéki Deákpárt ideiglenes végrehajtó bizottságának megbízásából. Gyárfás Domokos, m. p. id. elnök. Heuter Antal, m. p. id. jegyző.

— Tekintetes szerkesztő ur! Sziveskedjék a szölvöszökre nézve e nagyon is érdekes pár sort becses lapjának mai számában közzé tenni! Szölvöszöldoltás. Már több évi tapasztalatból kifolyólag kedves kötelességet vélek teljesíteni az által, ha a szölvöszök becses figyelmét ismételen föl hívom a szölvöszöldoltásra. A mult évi föl hívásom szépen eredményezett, jelentékeny számban keresvén föl engemet — e tárgyban — az érdeklődők. — Az idő megint itt van, — s én nagyon szivesen ajánlom föl szolgáltatamat ez idény alatt is, annak természetben történő megmutatására — lakásomon, a külmagyarutczai ref. hű- és leány-népiskola helyiségében. — Szükségessége, hasznossága, előnyössége, s már a következő évből szépen eredményező volta miatt kiváló figyelmet érdemel. Kolozsvárt, 1872. május 4. Szentgyörgyi Lajos, s. k. ref. néptanító.

— A „Pesti Bank“ alapszabályai f. é. martius 25-én kelt legfelsőbb elhatározás folytán a földmiveltés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisiterium által f. é. 4989. sz. a törvényes bemutatási záradékkal ellátattak.

— A Bruck melletti táborozás máj. 15-től augusztus végeig tartand. A „Wehr. Zeit.“ szerint máj. 15-től jun. 7-ig: a 13- és 57-ik gyalogezred 1 szezeme

sem lehet alapja, hogy Mózes más évet értett, mint a miénk, mert az Egyiptomiak ép ugy mint a Chaldausok Krisztus előtt 1500 évvel, midőn Mózes élt, már igen jó csillagászok voltak, és Mózes a Pharaók udvarában növekedvén fel, kora legmiveltetebb férfiak közé tartozott, minél fogva a csillagászatról is kellett ismeretnek lenni. A csillagászat pedig akkoriban már és még későbbben oly fejlett volt, hogy a Chaldaeusok által 721-ben Krisztus előtt előre kiszámított holdfogyatkozás csak egy peroczelel következett be később a számításnál. Ezen felül a Chaldaeusok fedezték fel az állatövet, minél fogva a mi évünk forgási tartamát is ismerték. Gyanítható, hogy a legidősb emberek életkorának tulhajtása vallási indokból származott. A mint a görögök és rómaiak embereket istenné emeltek és halhatatlantítottak, olyformán tűnhetek fel más népeknél az ifjabbak előtt az öregebbek, a kiket maguk felettieknek gondolhattak és e felfogásnak mythosi képzőgés- és nagyításban adhattak kifejezést. Különben a Hindukat az életkor nagyítása tekintetében egy nép sem mulja felül, az ő öreg emberek mellett a zsidók 900 esztendő aggjai valóságos csecsemők. A régi indiai irodalomban a közönséges emberek élettartama 80,000 a szenteké pedig 100,000 év. Sőt Buckle talált egy indiai könyvet, melyben az állott, hogy „egy ind király, a ki ragyogó jellemű ember és egyszersmind szent volt, a kormányra csak 2 millió éves korában lépett, ezután még 6,300,000 évig uralkodott és midőn ennek vége volt, leköszönt, nyugalomba lépett és még 100,000 esztendeig élt.“

